

Sytuacja na rynku zbóż

Rosnące zapotrzebowanie na żywność (spowodowane wzrostem populacji, zmieniającą się dietą i poprawą sytuacji dochodowej, zwłaszcza w rozwijających się regionach Azji i Afryki) determinuje sytuację na globalnym rynku zbóż. W sezonie 2018/2019 przewidywane światowe zużycie na poziomie 2,15 mld ton (o 1% wyższym niż w poprzednim roku gospodarczym) było większe od szacowanych zbiorów (2,12 mld ton, o 0,2% wyższe). Sytuacja ta wywierała presję na wzrost cen na rynkach zagranicznych. Wzrost cen był ograniczany dużymi zapasami na świecie, które na koniec sezonu mogą ulec obniżeniu o 3,5%, do 627 mln ton¹.

Sytuację na rynku unijnym w sezonie 2018/2019 kreował popyt na zboża, który pomimo przewidywanego spadku zużycia (o 0,6% do 291 mln ton) oraz znacznego ograniczenia eksportu ziarna z UE był większy od produkcji. Zbiory zbóż w UE z powodu suszy rolniczej ukształtowały się na poziomie ponad 284 mln ton, o 6% niższym niż w sezonie 2017/2018. W związku z tym niezbędny był import zbóż do UE oraz wykorzystanie części zapasów, które na koniec sezonu 2018/2019 mogą być o 25% mniejsze niż na początku sezonu i wynieść 23 mln ton.

W Polsce rynek zbóż znajduje się pod wpływem mniejszej podaży wynikającej z bardzo słabych zbiorów spowodowanych suszą rolniczą (26,8 mln ton², o 16% mniej niż w 2017 roku). Jednak z uwagi na większą niż rok wcześniej produkcję zwierzęcą szacuje się, że w sezonie 2018/2019 nastąpi wzrost krajowego popytu na zboża, głównie na cele paszowe. Łączne krajowe zużycie zbóż, według analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, może wynieść około 25 mln ton i być o 1,5% większe niż w poprzednim roku gospodarczym.

W sezonie 2018/2019 duża podaż ziarna ze strony głównych producentów (zwłaszcza z Federacji Rosyjskiej i Ukrainy) zmniejszyła możliwości lokowania unijnego zboża w krajach, które są jego tradycyjnymi odbiorcami.

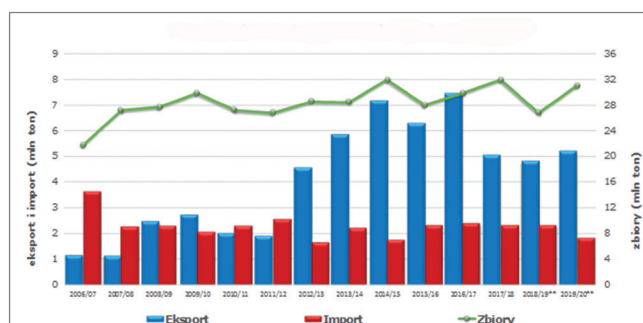
W Polsce od początku sezonu 2018/2019 (tj. od lipca 2018 roku do marca 2019 roku) z kraju wywieziono łącznie 4,2 mln ton ziarna zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna), wobec 4,0 mln ton w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. Eksport ziarna zbóż osiągnął poziom 3,3 mln ton, o 11% wyższy niż w tym samym okresie przed rokiem. W tym czasie do Polski przywieziono 1,0 mln ton ziarna zbóż, o 2% mniej. Łączny import ziarna zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) wyniósł 1,8 mln ton i był o 0,5% większy niż przed rokiem. Saldo handlu zagranicznego zbożami oraz przetworami zbożowymi w okresie dziewięciu miesięcy sezonu 2018/2019 było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 2,4 mln ton (w ekwiwalencie ziarna) wobec 2,2 mln ton rok wcześniej.

¹ Prognoza na sezon 2018/2019 oraz 2019/2020 według United States Department of Agriculture (USDA), Grain: World Markets and Trade, FAS USDA, maj 2019 r.

² Opracowanie sygnałowe Wynikowy szacunek głównych ziemniaków rolnych i ogrodniczych w 2018 r., GUS, 21 grudnia 2018 r.

Rynek zbóż w Polsce - zbiory i handel zagraniczny*

* eksport i import ziarna i przetworów zbożowych w przeliczeniu na ziarno

** zbiory 2019 r. – prognoza IERiGŻ-PIB, eksport i import – prognoza KOWR

Źródło: obliczenia Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów.

W całym sezonie 2018/2019 eksport zbóż z Polski, według analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, z uwagi na słabnący popyt na zboże z ubiegłorocznych zbiorów na rynkach zagranicznych, może być o około 5% mniejszy niż w sezonie 2017/2018 i wynieść 4,8 mln ton. W tym czasie przywóz zbóż do Polski może się ukształtować na poziomie 2,3 mln ton, zbliżonym do odnotowanego w sezonie 2017/2018.

Od jesieni 2018 roku popyt krajowy oraz zagraniczny na zboże z Polski wywierał presję na wzrost cen. Wzrost ten był jednak ograniczany dużą konkurencją na rynkach Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu, zwłaszcza ze strony eksporterów z basenu Morza Czarnego. Dopiero w marcu 2019 roku krajowe ceny zbóż uległy obniżeniu, ale nadal były znacząco wyższe niż przed rokiem. W kwietniu br. mniejsze zapotrzebowanie na pszenicę spowodowało spadek jej cen, natomiast ceny pozostałych zbóż podstawowych wzrosły. Według GUS, w miesiącu tym za pszenicę przeciętnie uzyskiwano 800 zł/t, o 3,5% mniej niż w marcu 2019 roku, ale o 21% więcej niż rok wcześniej. Średnia cena jęczmienia wyniosła 780 zł/t i była o 1% wyższa niż przed miesiącem i o 16% wyższa niż przed rokiem. Cena żyta ukształtowała się na poziomie 728 zł/t, o 4% wyższym niż miesiąc wcześniej i o 27% wyższym niż w kwietniu 2018 roku. Ceny kukurydzy rosły do końca stycznia 2019 roku, osiągając poziom 746 zł/t. W lutym 2019 roku dostępność ziarna kukurydzy na rynkach lokalnych skutkowałą niewielkim spadkiem cen. Jednak popyt na kuku-

rydzą (m.in. kierowaną na eksport) w marcu i kwietniu 2019 roku przyczynił się do wzrostu cen do 737 zł/t. Cena ta była o 1% wyższa niż w lutym 2019 roku i o 18% wyższa niż rok wcześniej.

Na rynkach światowych od początku 2019 roku ceny zbóż, pomimo krótkotrwałych wahań, wykazują tendencję spadkową. W dalszej części sezonu 2018/2019 podaż ziarna z ubiegłorocznych zbiorów będzie determinowała sytuację cenową na rynku zbóż. Duży wpływ na ceny będą miały także prognozy zbiorów zbóż na świecie w następnym sezonie – 2019/2020.

Według Departamentu Rolnictwa USA (USDA) światowe zbiory zbóż (bez ryżu) w sezonie 2019/2020 mogą ukształtować się na rekordowym poziomie 2,2 mld ton (o blisko 4% wyższym niż w sezonie 2018/2019). Globalne zbiory zbóż paszowych prawdopodobnie wzrosną o 2%, do 1,4 mld ton, a pszenicy o 6%, do 777 mln ton.

Wzrost produkcji przewidywany jest w większości krajów eksportujących. Prognozy USDA wskazują, że w sezonie 2019/2020 zbiory zbóż w krajach WNP mogą wynieść niecałe 231 mln ton i być tylko nieznacznie mniejsze (o 0,3%) od rekordowych zbiorów w sezonie 2017/2018. Bardzo dobre zbiory zbóż prognozowane są w Federacji Rosyjskiej (wzrost o 8%, do 115 mln ton) i na Ukrainie (wzrost o 4%, do 72 mln ton). Kraje te będą poważnym konkurentem dla UE w eksporcie zbóż na tradycyjne rynki zbytu.

Zbiory zbóż w Unii Europejskiej w sezonie 2019/2020 mogą się ukształtować na poziomie 312 mln ton, o 10% wyższym niż w poprzednim sezonie. W Polsce należy spodziewać się również bardzo dobrych zbiorów zbóż. GUS ocenił, że zboża przetrzymały lepiej niż w roku ubiegłym, praktycznie bez poważniejszych strat. W związku z tym IRGŻ-PIB przewiduje, że zbiory zbóż w sezonie 2019/2020 mogą się ukształtować na poziomie około 31 mln ton, o ponad 16% wyższym niż w poprzednim sezonie.

Biorąc pod uwagę sytuację podaży-popytu na rynku globalnym, nie można wykluczyć możliwości dalszego spadku światowych cen zbóż. Sytuacja na rynkach zagranicznych będzie oddziaływała również na poziom cen zbóż w Polsce. W związku z tym ocenia się, że ceny skupu zbóż w kraju do końca bieżącego sezonu (2018/2019) mogą wykazywać tendencję spadkową.

Optymistyczna prognoza globalnych zbiorów w sezonie 2019/2020 oraz perspektywy utrzymania dużych zapasów ziarna (również u głównych światowych eksporterów) wskazują, że ceny zbóż podstawowych na świecie, w tym UE, będą niższe niż przed rokiem. Sytuacja ta wywierać będzie silną presję cenową na nasz rynek.

Źródło: KOWR - Biuro Analiz i Strategii

Tadeusz Plichta